

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL

LEI 2,60 ANUAL

Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR

G. Vlădescu-Albești, Ioan Vasiliad, Leontin Iliescu, V. Alecsandri, C. Scurtu,
Stancu Alexandrescu, B. Lăutarul, L. Rebreanu, Sarlna Cassvan, Culba-Rebianu

ANUNCIURI

Linia pe pag. 7 și 8

- BANI 20 -

Comemorarea lui Vasile Alecsandri la Mircești

Aghiotantul Sandi

— O amintire —

de G. VLADSCU-ALBESŢI

Doamnei Ecaterina Iorga

Picăturile de ploaie se cerneau mărunte și reci.

Nouri groși, purtați de vânt, se rostogoleau în valuri uriașe pe întinsul nesfârșit al zării. Numai arareori câte o șuviță de rază, scăpa printre spărturile de nouri, polcind cu pulberea ei albă, coperișul caselor aburite...

În oraș zarvă mare.

Pe fețele tuturor sta pironită grija zilei de mâne. Niciodată n'au fost ca acum, frunțile încrețite, ochii plânși și gândurile obosite!

Toți avem pe câmpul de luptă, un dor, o nădejde sau o grozavă durere, și de fiecare e legată mângâierea cerească, de a-și vedea bădând la poartă, biruitor, ostășul patriei și stâlpul casei!

L'am cunoscut și noi pe Sandi! Așa cum era, cu chipul blând, cu ochii veseli și senini, netezindu-și barba, de om învățat cu gânduri mari.

Era o sară frumoasă de vară. Șoseaua Râșnovului, părea un așternut de lumină, îndoită pe poala dealurilor verzi.

Din asfințit se revarsă un potop de pulbere de aur, și coperișul caselor din Predeal, erau fermecător de frumoase...

Pe panta de jos a șoselei, spre Brașov, unde se deschide valea largă, cu nemărginitul covor de umbre și verdeață, ne-am așezat pe o tespede de piatră.

— La Predeal plouă, peste vamă, și nu-i decât o clipă de cale...

Ochii profesorului Sandi, s'au deschis mai mari, mai vioi. Fruntea s'a încrețit mărunț de tot, și zâmbetul de pe buze a încremenit.

— La voi plouă și cu soare și cu tunet. La noi, plouă fără soare și fără tunet. La voi plâng nouri, la noi plâng codrii și isvoarele, plâng sufletele noastre...

La „Klein“ am ciocnit paharele cu bere, și am ascultat cântec de vioară, care se pierdea în largul văii, cu un gând venit de departe, obosit și înfrânt...

Războiu. Lumea se strânge prin răspântiile străzilor privind regimamentele.

O fluturare de batistă se agită din balconul unei case, și un copil cu pletele de aur, întinde mânuțele albe, neputincioase, peste marea de oameni...

Regimentul se desfășoară pe șoseaua întinsă, și rândurile oamenilor tișesc, în linii drepte, cuprinsul văii...

Popas. Noaptea se lasă pe furiș, și întristarea își țese pânza ei neagră, peste fețele obosite de drum...

Subcotenentul Sandi, gustă dintr'un pachet cu ciocolată, încercă țărița unei sticlețe cu coniac, și infășurat de gândurile dornice, adoarme, cu capul între palme...

Un inger, cu aripioarele întinse, se apropie de capul lui, întinde mâinile albe ca zăpada, și privește, în ochii senini ai viteazului.

Intr'un ungher, o candelă pălpâie, sub icoana Precuratei.

Sandi visează.

Ingerul scote din sân un inel de aur, lăsează cu luare aminte în degetul lui Sandi, netezindu-i fruntea largă.

— Te vei kececi în curând...

— Aici în Brașov?

— Nu, mai departe, departe de tot.

Ingerul l-a așezat o cunună de verdeață pe frunte și a început să se destrame, ca un fum alb de tămâie, până a perit, ca o arțătare.

Candela pălpâia, sub rama icoanei.

Lui Sandi i se părea, că un om

uriaș năvălește în cortul lui. Un buzdugan se ridică năpraznic deasupra capului. O clipă și va fi zdrobit!

Munții i se păreau că se fac fărâșele, fărâșele, și apele au înghețat ca piatra.

Maica Preciste, plânge, mângâindu-și pruncul. Candelă pălpâie încet și se stânge fumegând...

Ochii mari și frumoși ai lui Sandi, se deschid inspăimântați, și mâna lui strânge puternic lama sabiei...

Pe frunte sunt picături de sudoare.

Stelele își cern lumina lor slabă, invinse de văpaia roșatică a zorilor, ce se ivesc la răsărit, pe culmea dealului...

Regimentul pornește înainte...

Sandi, merge îngândurat, isbind cu enervare, centura sabiei.

Razele soarelui, alunecă mîngietoare, pe întinsul fără sfârșit al drumului.

— Ești obosit, Sandi dragă? îl întrebau toți prietenii din regiment, tuturor li era drag.

— Nimica n'am. Mi-am gătat ciocolata!

— Sunt ochii turburi și fața palidă!

— După vreme îmi sunt și ochii și fața!

Sandi răspundea tuturor, cu o voce bună, chiar când de el se lega o durere, sau gânduri triste îi treceau prin mîine.

La marginea unui sat, s'a oprit regimentul, sub coama unui deal.

La dreapta, se vedea deslușit artileria, iar înainte, nu departe, cali cavaleriei păreau niște umbre mari, care se mișcau în dreapta și în stînga.

Șanturile pentru tranșee, s'au săpat într'o clipă, și fiecare și-a luat colțisorul lui de pământ, acoperindu-l cu vreascuri și paie uscate!

— Aici faci Crăciunul, măi si-lieștene, ca orbeții prin pământ...

— Cu voia împăratului, măi frate, și pentru țară...

Glumele se țineau șir. Prin tranșee nu se auzea decât zângănit de arme și în fund de tot, după un câmb mare de pământ, se vedeau focurile bucătărilor...

Sandi umblă, fără pregeț, cu ordine, și cu grija cea mare, de a și face pe deplin datoria...

Scria pe un tapșan de pământ, într'un genunchiu. Noaptea, la lumina unui felinar mic, cetca slo-

vele unui jurnal, cu știri învechite.

Noaptea treceau, pe deasupra, bucăți de foc aprinse și un miros de praf de pușcă, umplea șanturile.

Ploaia cădea tot mai tare, și adăpostul fără putere, se prăbușea peste ființele necăjite, ce stau zgribulite, în dosul de pământ al tranșelor.

Sandi stă gânditor, rezemat în tapșanul de pământ. Îi tremurau ochelarii pe nas, și obrajii înfrăgeziți de răcoarea nopții, păreau doi bujori involburăți.

— N'ai nici o veste de-acasă?

— Nimic.

— La Brașov au pornit răniți, n'ai dat răvaș?

— Câteva rânduri...

— Ce mai spune maiorul?

— Îi bolnav, mâne facem înaintări...

— Să dea Dumnezeu biruință...

O sticlețuță cu coniac, merse din mână în mână. S'au sărutat și s'au îmbrățișat pentru ultima oră...

— Doar s'o îndura Dumnezeu...

— Fiecare are pe cer o stea, — răspunse un rășnovean voinic...

Lui Sandi îi apărui înainte ingerul cu aripioarele albe... Și inelul de aur, cununa de verdeață și lacrimile Precuratei, toate i-au venit aievea, ca în vis.

Uriașul, i s'a oprit în luminile ochilor. A stat o clipă pe loc...

Geța și picăturile mărunte de ploaie, i-au încins capul într'un cerc rece.

Regimentul e în formație de luptă. Sabia scânteiază în mâinile voinicului. Fulgerile trec rând pe rând, pe dinainte...

Un soldat cade în genunchi. Pieptul lui e înroșit de sânge, fața albă și buzele vinete...

— Cum te simți? — întrebă Sandi...

Soldatul stă muț. Ochii lui se deschid însângerați... Aghiotantul Sandi ridică sabia! În fața lui vede, ca în vis, chipul mamei... Îi mângâie obrazul și o sărută...

Învălește sabia, repezindu-se înainte... Corpul lui se prăbușește grămadă!... Ochii senini și fruntea brăzdată de atâtea gânduri mari, s'au amestecat în pulberea pământului...

— Sărmanul Sandi!...

Zadarnic vor plânge codrii și izvoarele. Zadarnic îl plângem noi... Sufletul lui bun și mare

Apus

O lună palidă 'nchețată, pe bolta cerului pustiu,

Prin aer sburdă nori, alene, flori reci de-omăt scânteietoare,

E moartă firea, mort e cerul și 'n largi troene de niasoare

S'a îngropat surisul firii, ca visurile într'un sicriu!

Un nor, zăbranic negru 'ntinde și somn de plumb imbrobodește

Întinsul alb, care s'asternă pe fața tristului pământ.

Mie gândul mort și tot mai straniu se 'ncuibă 'n suflet dezolarea,

Ca un lițoliu pus pe restul speranțelor ce nu mai sînt.

În lumea mea de întuneric, un cânt de mort mi'ngănă visul,

Și-atîta jale-mi cernă 'n suflet tristețea nopților târzii,

Când știu că șters îmi e trecutul, pănjenit fără de vreme,

În cadrul vremii petrecută numai în cânt și poezii!

Lăsați-mă să nit... În van e!... Din lumea 'n care am fost odată,

Ca o vecernie de seară tresar domoale tânguirii,

Și'n asfințitul vieții mele îmi luminează noaptea minței,

Nimicari dulci, reinviate, din cadrul șters de amintiri.

Lăsați să nit!... Zadarnic gândul își țese vise înstelate...

Lăsați să nit!... A fost odată... e iarnă și-i târzii acum.

Speranță, dragoste, credință și ideal și lumea toată,

În trista mea singurătate, sunt pentru mine nori de fum!...

IOAN VASILJAD

s'a stins, jertfindu-se pe nedrept.

Peste grămada de pământ, fără cruce, fără tămâie, și fără prieteni, se lasă întunericul nopții...

O stea se prăvălește, pierzându-și lumina în umbra nopții.

De-acum pentru fiecare stea, ceasurile sunt scurte și zilele înnumărate!...

CUM L'AM CUNOSCUȚ PE ALECSANDRI

Era în 1873. În saloanele d-lui Petre Grădișteanu, se aduna, odată pe săptămână, Sîmbăta seara, societatea *Revistei Contemporane*, condusă de ilustrat avocat și finul amator de literatură pe care îl numirăm. Se citise, cu câteva săptămâni mai înainte, lucrarea satirică a poetului Mihail Zamfirescu intitulată „Muza dela Borta-rece”. Într'însa era reprezentată, cu umor, o ședință literară a „Junimii” din Iași, care lupta cu vrednicie la o mai departe dezvoltare a literaturii românești, avînd însă și ciudata boală d'a voi să nimicească tot ce se scrisese înainte de întemeierea *Convorbirilor literare* și tot ce se mai scria în afară de cercul „Junimeii”.

Boala aceasta o biciuia Mihail Zamfirescu în noua sa lucrare. Și multă vreme Bucureștii, țara întregă, s'a desfășurat citind „Muza dela Borta-rece”. În Sîmbăta la care mă refer se plănua continuarea lucrării lui Zamfirescu.

Apăruse numai actul întâi al comediei, după care trebuia să urmeze și actul al doilea care să o încheie. Și după aceea, piesa încheiată — căci sub formă dialogată de piesă de teatru își făcuse Zamfirescu lucrarea lui satirică — va fi pusă pe scenă, spre a se da, sub hohotele de ris ale unui public amuzat, o dușă răcoritoare prea înfierbîntaților scriitori dela „Convorbirile literare”.

În saloanele d-lui Petre Grădișteanu, în seara aceea, se discuta deci cu multă veselie întocmirea finală a celebrii Muze, care celebră ajunsese. Dar iată că ușa de intrare a salonului se deschide și'n prag se arată un om d'o statură potrivită, cu părul negru, cu fruntea lată și ochii cu deosebire luminoși.

D-l Grădișteanu îi ose înainte spunându-ne un cuvînt care pe toți ne ridică în picioare emoționați:

— Poetul Vasile Alexandri! El era. Veni 'nștit și senin de se așeză între noi. Întrebând despre ce discutam fu ruz în curent cu daravera noastră, cu planurile noastre. Ascultă zăbind și apoi zise cu glas potolit:

— Nu, să nu ticluieți nici actul final al doilea, nici să puneți „Muza dela Borta-rece” pe scenă. Ce ați făcut pîn'acuma e destul. Să mergeți mai departe ar fi prea mult. Ar crește excesiv ura întro două tabere literare și ar da naștere la reciprocități urite. Ca să mai mergeți înainte pe această cale, ar fi să vă coborâți mai mult decât nu s'au putut ridica ei. Mărginiți-vă în critici obiective și'ncolo, lăsați să meargă înainte cu închipuirea că ei creiază ce e de mult creat, iar d-voastră pașiți cu siguranță pe potecile deschise și bătătorite de predecesori.

Cuvîntul lui Alexandri ni se impuse. Și iată de ce nostima „Muza dela Borta-rece” a lui Mihail Zamfirescu a rămas neterminată.

De atunci, Vasile Alexandri veni mai de multe ori, cu fața senină și ochii luminoși în cercul *Revistei contemporane* a d-lui Petre Grădișteanu. Și de câte ori se arăta bardul dela Mircești era sârbătoare în cercul numitei reviste.

N. T.

Sărbătoarea de la Mircești

EVOCAREA PRIVIGHETOAREI

Cuibul privighetoarei s'a infiorat iarăși de cântece sărbătorești. Nu erau trilarurile măiestrei păsări din Mircești, cari înviorau luncile, dădeau glas isvoarelor și freamăt dulce copacilor bătrâni... Lume multă venise însă ca în marile sărbători ale neamului: Sfetnici ai Măriei Sale, cântăreți vișători, cărturari din toate unghia-

flori să plângă pe sicriul marelui lor prieten.

Delegațiunea societății Scriitorilor a adus și ea prinosul ei de laudă; iar Suveranii Țării au depus o coroană în cavou, statornicind și mai mult înălțarea acestei solemnități.

Mirceștii se împodobise ca'n sărbători: nu era oare sărbătoarea

acolo iar, lângă stejarii înfrățiți din luncă, acei ce vor trăi în zilele acelea, vor juca *Hora Unirii*, cu sufletul luminat de apoteoza unui vis împlinit.

Vedenia marelui patriot și cântăreț se va strecura atunci printre pelerinii acelei zile iar marmora ce i se va înălța la Mircești va părea însuflețită aieva de viața sublimă privighetori.

Impăduritelor lunci li se va părea că le-a revenit privighetoarea și soarele va lăsa pe pământ aceiași măreție de raze cu care se încarnează eroii epocelor mari... Cântăreții ce ne vor urma, gene-

Și astfel, tot în zile luminate de soare, din șir în șir de ani, se va preamări gloria lui Vasile Alecsandri, ca și a celorlalți eroi ai neamului, căci numai astfel se păstrează necurmat firul care ne leagă de cei cari ne-au precedat și pe cei de mâine îi leagă de zilele noastre. Tradiția va rămâne stânca neclintită de care se vor sparge zadarnic valurile dușmane ce vor voi să ne soarbă în adâncul lor.

Alexandri, Costache Negri, Kogălniceanu, alături de celelalte icoane de lumină, vor sta pe stânca destinelor noastre asemenea unor uriașe semnale de foc.

Și nu moare gînta care rezervă atîta lumină în urma ei.

Mircești, 22 August

Leontin Iliescu

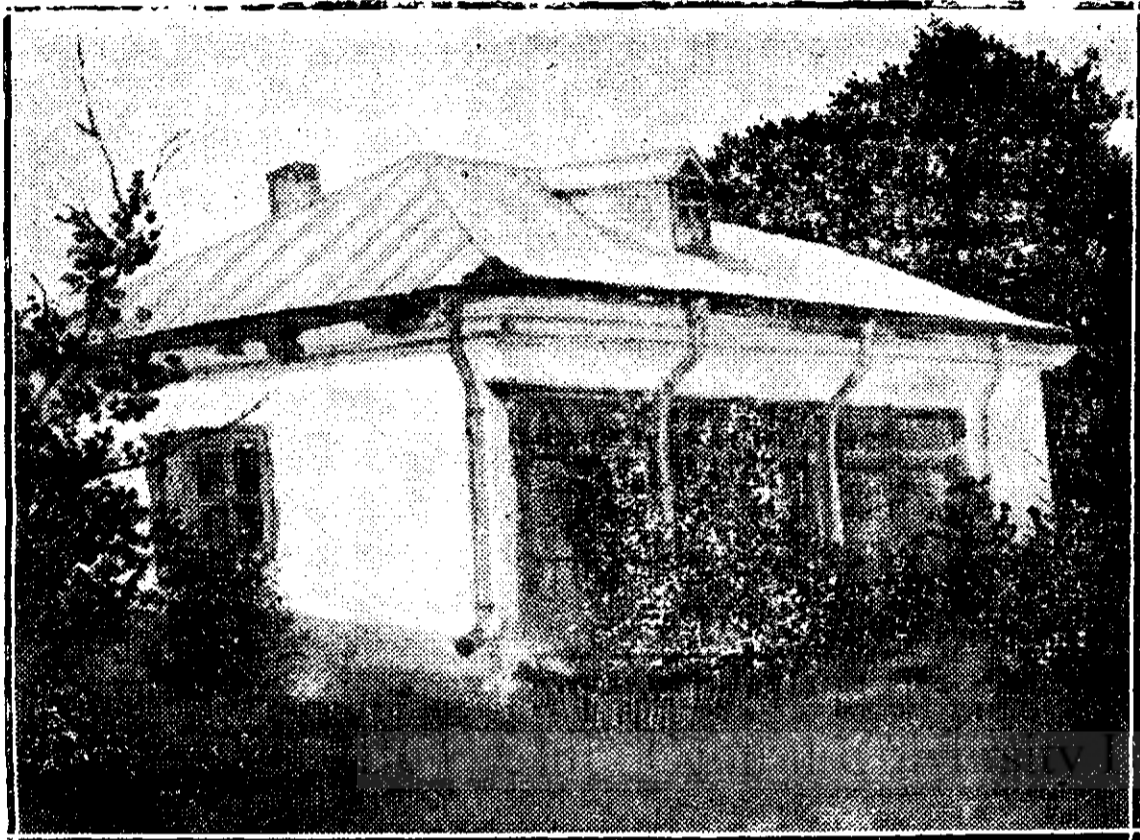
Dragostea lui Alecsandri
cătrecă țărani români

În „Românii și poezia lor“, Vasile Alecsandri zice, între altele: „...Mi-e drag Românul, și știu a prețui bunătățile cu care l'a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult, căci e simplu și frumos în înfățișarea lui; căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul lui.

„Imi plac obiceiurile sale patriarhale, credințele sale fantastice, danțurile sale vechi și voinicești, portul său pitoresc care, la Roma, se vede săpat pe coloana lui Traian, cîntecele sale jalnice și melodioase și mai ales poeziile sale atît de armonioase!

„Eu îl iubesc, și am multă sperare într'acest popor plin de simțire, care respectează bătrînețele, care-și iubesc pămîntul, și care fiind mîndru de numele său de Român îl dădu ca un semn de cea mai mare laudă ori cărui om vrednic, ori cărui viteaz, fie măcar de sînge străin,

„...Cine, ajungînd la o casă țărănească a întrebat: *bucuros la oaspeți?* și n'a auzit îndată: *bucuros!* sau trecînd pe lângă o masă de țărani, a zis: *masă bună!* fără a fi poftit îndată la dînsa? sau fiind față la o nuntă din sat, n'a fost *cinstit* de cuscii voioși, și nu s'a întredîntat de respectul tînelor cătrecă bătrâni?

Casa lui V. Alecsandri din Mircești

rile țării și popor dela țară. Era evocarea privighetoarei și ploaia măruntă care s'abătuse asupra Mirceștilor erau, poate, lacrimi de păreri de rău cu care luncile dintre Moldova și Siret plîngeau pe cenușa privighetoarei lor.

Ministrul țării a vorbit în numele ei și a scotit că-i vrednică cinste să vorbească în frunță între frunți pentru că țara cea dintâi datorează recunoștință marelui vișător național... Faptele lui, în linii largi, le-am povestit tot în aceste coloane... Vorbitorii dela Mircești le-au încadrat în lumina elocinței, dînd cultului amintirilor toată solemnitatea ce i se cuvenea. A vorbit d. I. G. Duca, numit artist al verbului cald și colorat, a vorbit P. S. S. Episcop al Romanului, d. dr. C. I. Istrati, în numele Academiei Române, luminată de personalitatea marelui Alexandri; au vorbit d-nii G. Măzescu, studentul Popa, poezul Mihail Codreanu și aceasta din urmă, în fraze lapidore, în linii largi de cugetări măiestre, a rostit cu glorie cuvîntul de omagiu al presei neamului, cetînd și un sonet impecabil, o statuă închinată strălucitului cântăreț... D. Mihail Sadoveanu a vorbit în numele teatrului din Iași, P. Locusteanu în numele teatrului din București, arătînd munca pentru teatru a lui Alexandri, întemeietorul teatrului românesc. A vorbit și veteranul sergent din Vaslui, care a inspirat poezului vestitul „*Penes Curcanii*“, în care slau slove de piatră din cartea neamului glorios.

Și cătrecă lume n'a fost Sămbăta trecută la Mircești. Marele Nottara și celebra Aristizza Romanescu, ambii creatori ai eroilor teatrului Alexandri, au venit cu jerbe de

lui, în primul rînd a lui? Plăcînd pe tot drumul, cu inscripții despre faptele și operele marelui Alexandri: *Desrobirea Țiganilor*, „*Mărgăritarele*“, „*Steluța*“, „*Deșteptarea României*“ — nimic nu lipsea, — pedestalul de marmură îl vedeam aieva, tăiat lapidar, impunător...

Și pelerinii coborau, pe rînd, în cavou unde sicriul metalic le spu-ne că au pierdut și ce a pierdut un neam. Panahida a fost înălțată, muzica militară cînta, rugăciuni, cerul luminat lăsa astrul zilei să se mprăstie glorios peste tot cuprinsul. Soarele își aducea aminte că nu l'a îndrăgostit nimeni atît de mult și revărsa darnic gloria lui în amintirea celui adormit.

Și lumea a vizitat casa veche și moldovenească din Mircești. Camera lui de lucru unde pluteau încă amintirile lui Ioan Ghica și Costache Negri, a lui Alexandru Ioan, Cuza și Kogălniceanu, a strălucitei pleiade care a dat ființă României de azi.

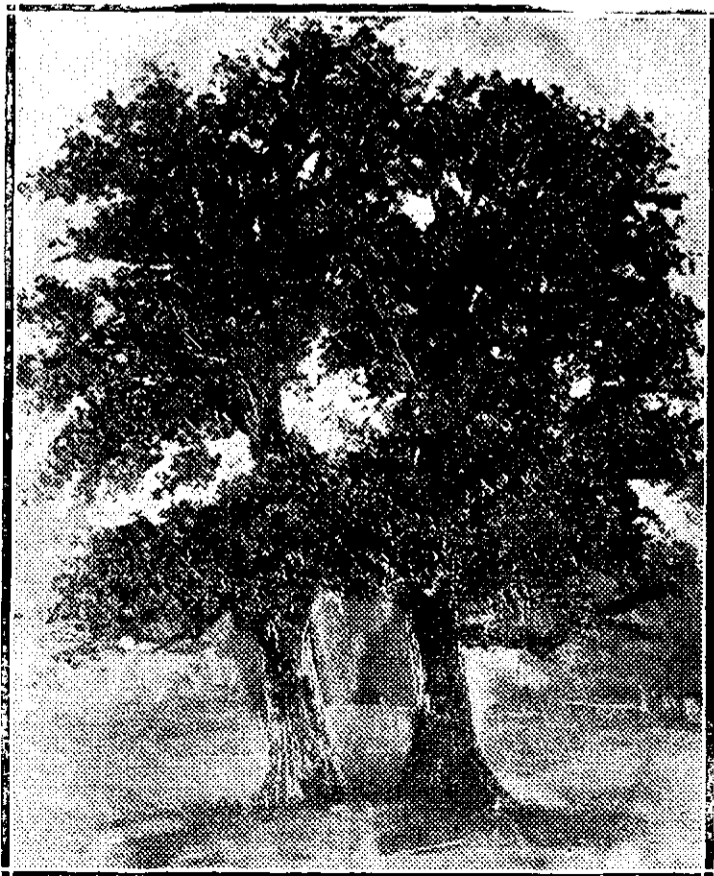
Au fost mult admirate și tablourile pietrelor. Crucea dela Iași care a pictat casa lui Alexandri, frații stejari din luncă, chipul venerabilei Doamne și are de gînd să facă o galerie artistică din opera marelui nostru poet dînd pastelurilor sale însuflețirea de culori a pânzei.

Academia Română nu-și uită nemuritorii... Peste patru ani, cînd va fi centenarul poezului, vom găsi la Mircești un muzău al marelui Alexandri, o capelă lângă cavoul străjuit de sălcii și lăcrămioare iar parcul vișătorului, cu păduricea, cu superbe-lei alei de liliac, îl vom găsi așa cum ni l'a lăsat cântărețul.

Și întregul neam va fi atunci

rațiile care vor trece prin viață după noi vor găsi acolo, în lunca și în parcul din Mircești-Alexandri, isvoarele de rouă din care ei vor bea lumina zilelor de mâine...

Și gînta latină va tresări infiorată... Evocarea privighetoarei îi va aduce aminte de cupa felibrilor marelui Mistral.

Cei doi stejari cîntați de V. Alecsandri

„Cine a intrat la vorbă frățește cu locuitorul dela câmp și nu s'a mirat de ideile, de judecățile lui, și nu a găsit o mare plăcere a asculta vorba lui împodobită cu figuri originale? De pildă:

Vrea să grăiască de un om bun? El zice: E bun ca sânul mamei.

De un om înalt și frumos? E înalt ca bradul și frumos ca luna lui Mai.

De un om rău? Are mațe peștrițe.

De un om urât? Urât tată a avut.

De un prost? El socoate că câte păsări zboară, toate să mănâncă.

De un isteț? Scoate pe dracu din pământ.

De o femeie frumoasă? E ruptă din soare.

De un întrebunțat mic? Om cu trei parale în pungă și cu piept de o mică de lei.

De un lăudăros? Intră în doi ca în douăzeci, și nu-l scoate nici douăzeci și patru.

De un lănar cu părul alb? La nins de vreme. Și celelalte și celelalte...

„Cine s'a amestecat printre flăcări și fete la elacă sau la șezătoare și n'a petrecut ceasuri de mulțumire auzind glumele tinerilor, păcălirile lui Păcală și Tândală, poveștile lui Sfărimă Piatră, Strâmbă-Lemne și ale lui Statu-Palmă Barcă-cot, istoria văcarului care s'a mâniat pe sat, cimiliturile propuse fetelor ca să le găciască?

„Cine a văzut o horă veselă, învârtindu-se pe iarbă la umbra unui stejar, sau danțul vestit al călușărilor, sau munteneasca, sau voiniceasca, și s'a putut opri cu sânge rece în fața acestor veselii a poporului atât de viu atât de caracteristice?

„Și mai cu seamă, care Român nu și-a dorit patria cu lacrimi, când s'a găsit în străinătate? și care nu se simte pătruns de o jale tainică și nesfârșită, când aude buciul și doinele dela munte?

„O! trebuie să nu aibă cineva nici o picătură de sânge în vine, nici o scintee de simțire în inimă, pentru ca să nu se înduioșeze la priveliștea patriei sale și să nu iubească pe fratele său, poporul Român!

V. Alecsandri.

Simptome

de STANCU ALEXANDRESCU

„Izbăvitorul Vășteptăm
In orice prunc se naște“...

Sunt trei ani acum. Dela revizoratul școlar al județului Olt am cumpărat o carte venită din Bucovina, „Jalea Satelor“, scrisă de Ion Cocăria-Leandru și tipărită la Suceava, la tipografia societății Școala Română.

Pachetul cu cele 20 de exemplare fusese trimis, însoțit de o scrisoare către revizor, prin care autorul își expunea motivele cari l-au hotărât să facă apel la frații din regat să-i cumpere cartea.

Am citit scrișoarea aceasta cu mult interes, și fiindcă m'a mișcat coprișul ei, am copiat-o ca s'o păstrez pentru totdeauna între hârtiile mele:

„... și am scos la iveală prezentul volum, ca prin el să pot fi folositor neamului nostru iobag stăpânit de mâini rapace. Cheltuielile de tipar au fost mari, așa că am vândut ultima vacuță, unicul sprijin al bătrâneților mamei mele văduve, dar cu drag și din toată inima pentru frații mei de pretutindeni“...

Iată ce zice într'un loc din scrișoarea sa, iubitul nostru frate din înstreinată Bucovina. Iată senti-

mentul nobil, mărturisit cu atâta seninătate de suflet; iată de cât simțimânt național sunt capabili frații noștri, — chiar acolo, unde însăși libertatea gândirii te poate arunca oricând în pușcărie.

Teamai pentru aceasta am și putut da eu cu toată dragostea și voioșia cei 2 franci (2 coroane) pentru „Jalea Satelor“ din Bucovina.

Și de trei ani încoace, am citit-o odată, de 2 ori, de 3 ori — de trei ani încoace, aproape neîntre-rupt am citit și recitesc cartea aceasta de poezii, — de lacrimi — „Jalea Satelor“, toată este o întregă doină — durerea ramurei răsluite de către vitregia vremurilor dela tulpina neamului...

Și iată pentru ce simt acum, — după aști trei ani, — o plăcere neasemănată de mare să prezint cu o mândrie prea justificată înaintea tuturor românilor inima și sufletul prea iubitului frate bucovinean. Leandru, care prin cartea sa ne aduce plânsul tuturor celor subjugăți.

În prima poezie, care ține și locul de prefață a cărții, poetul ne arată, mai întâi, din ce a putut izvorî cîntarea sa:...

*Din amarul gloatei,
Din suspin de mamă
Cântecul meu jălnic
Astăzi se intramă...*

În „Soarelui“, care este a doua bucată din „Jalea Satelor“, după ce arată înspăimântarea chiar a soarelui de câte vede în lume, îndurerat de asuprirea streinilor, poetul exclamă:

„Aș vrea să știu în calca lui de vede
Un neam mai bun, dar frânt fără
de vină

*Da-asupritori, ce nu-și cunosc
păcatul*

Din falnica și vesnică-i tulpină...

Și adresându-se acestui soare, — sol al cerului albastru, — zice înduioșat:

*De ce nu spui puterii ce te poartă
Pe necuprișna bolta sa albastră,
Cât de înjosiți suntem noi obidiți
Și cât de îndurerată-i jalea noastră?*

Iar mai departe, îi face o rugăciune astfel:

O, spune-i să se îndure să ne

*De ruginitul lanț, a noastră mână,
Să poată fi pe vâle străbune
Așa cum a mai fost — stăpână!*

Un mai înalt sentiment uman ca acela care a stăpânit pe poet, când a scris prima sa poezie, nu se poate concepe.

D. NICULESCU-NOVACI, colaboratorul nostru.

O mărturisire mai sinceră — făcută chiar de un român subjugat — ca mărturisirea simțimântului unității de neam și a aspirațiilor sale naționale, nici măcar nu se putea bănuși.

Iar un curaj al rostirii unei expresiuni atât de energice ca cea făcută în bucată „celor veniți“ de la pagina 12, nu ne poate arăta pe poet de cât așa cum poate fi cu adevărat românul din Bucovina.

Într'adevăr, când poetul nostru poate zice:

*„Cine poarta țării noastre
V'a deschis să treceți voi,
N'a deschis-o să nu mergeți
Nici odată înapoi...“*

nu te poți opri să nu ai un motiv de admirație.

De asemenea e de admirat amenințarea aceea eroică ce o face „autohtonul“, „veneticilor“ când, postându-se în apărător al rodului muncii și sudorii celor obidiți, zice în aceeași bucată.

„...Dați în lături și n'atingeți
Ce din țărna lor culeg,
Căci blestemul vă așteaptă
In arma unui neam întreg!
Sau când, în „Să fim pe pază“
dela pagina 22, exclamă:

*„...Streinilor, voi vă feriți,
Cum ați venit, așa porniți,
Că El în Putna doarme,
Lui nici un inger nu i-a spus,
Că doarme în țărna Sa supus,
Căci dac'ar ști, of, Doamne!...“*

Și nu mai puțin plin de simțimântul național apare poetul care, trei ani acum, presimțind parcă clipele ce le trăim astăzi, pune îndemnul patrioc:

*Pe unde sunt bătrâni ștejeri —
Preoți rămași din zile mari,—
Culegeți copii ghindă,
Căci vremurile vechi iar vin
Și iar ne îndeamnă ce-i strein
S'o punem să se prindă*

Și, cu încredere că desigur e-coul durerii lui cântate în aceea „Jalea satelor“ a putut răsbate până la urechea fraților săi din regat, cheamă, în chip figurat, pe îndreptători spre țintă, astfel:

*„Veniți la noi din răsărit
Voi magi cu steaua sfântă
Și în besna nopții luminați
Și ne'ndreptați spre țintă.“*

Manifestându-și nerăbdarea care-l stăpânește laolaltă cu frații săi, că izbăvitorul întârzie, spune:

*Izbăvitorul Vășteptăm
In orice prunc se naște...*

Si totuși, până la ivirea mântui-

torului, simte poetul că o mică mângăere este de tribunță! zice

*„Ștergeți lacrima din față
Să nu-ți scuture bujori!/
Nici s'oprești Lenule, Leană
Din cosița-ți glasul florii!...
Eu aștept numai din zare,
Un roib bun de voinicie
Și fierarul să-mi sleiască
Buzdugan de criță vie...
Se va lumina cuprișul
Cât se vede în lărga zare
Și va tremura pământul
Când porni-voi de-a călare!“*

Unde ne apare acest poet complet, unde-l găsim în întregul lui sufletesc, vajnic este în poezia „Când privesc pământul țării“, în care zice hotărât:

*„Când privesc pământul țării
Un gând negru mă înfioră,
Geana mi-se îngreunează,
Foate verde lacrimioară*

*Doamne, dac'ar suna toba
Trâmbița sus pe o colină,
Neamu întreg să mi-l adune, —
Foate verde și-o sulcină.*

*Să mă pun pe-un roib călare,
Roib neîntrecut în goană,
Unei oști române n'frunte, —
Foate verde sânziană.*

*Și pornind de la Suceava
Ca un leu turbat prin țară
Sub tăușul specei mele
Toată lișta rea să mărd!*

Și încă tot atât de hotărât aflăm pe poet în poezia „La oaste“, când feciorii, cari pornind la oaste, văd că datoră aceasta nu e a neamului lor, zic măhniti:

*Acolo nu-i doina noastră
Și nici hora n'o întâlnești...
dă cuvânt dascălului Arsinte, care, spre a-și mângăia feciorii, îi îndeamnă:*

*Mergeți, dragii mei, cu bine;
Nu te poți cu legea pune! —
Mergeți și deprindeți arma
Cum se poartă în război.
Căci nu știu, când vine vremea,
Ca s'o frângeți pentru noi!...*

Datoria celor 7.500.000 să „scrie“ astăzi „răspuns“ la poezia „Scrișoare“ a poetului Leandru care cu ultima lacrimă atât de dureros îi imploră pentru cele încă 7.500.000 spunându-ne din adâncul inimei sale:

*„Și de-a merge așa înainte
Cei rămași, în scurt morminte
N'or avea unde să-și sape.*

*Căți suntem dacă ne-am duce,
N'a mai face nime cruce
Pe-ur: pământ cu al nostru nume;*

*Și ne-or blestema și stinți
Că lăsăm în el părintii
Și ce-aveam mai scum pe lume.*

Frumusețea țaranului român

Aruncă-ți ochii la oricare român și-l vei găsi totdeauna vrednic de figurat într'un tablou.

De va ședea lungit pe iarbă, la poalele unui codru de va sta pe picioare, rezemat într'un toiag, lângă o turmă de oi: de se va coborî pe o cărare de munte, cu durda pe spinare; de se va așunca voinicește pe un cal sălbatic; de va cămăni o plută de ca-targuri pe Bistrița sau pe Olt, s. l., orișum țar păvi, fie ca plugar, fie ca cioban, fie ca postaș, fie ca plutaș, te vei mira de fireasca frumusețe a pozei lui, și te vei încredința că un zugrav n'ar putea nicăieri să-și îmbogățească albumul mai mult, și totodată mai lesne decît în țările noastre.

V. Alecsandri.

Noutăți musicale și teatrale

O nouă companie de operetă și operă. — Dumitrescu—Sylva, Ciucurette—Florica Florescu. — Schimbări în alte teatre.

Pe cât se pare succesele trupei de operetă existente dau ghies, din ce în ce mai mult, la formarea altor companii lirice, pornite cel puțin tot cu aceiași sorți de izbândă.

Noua formație de care-i vorba se întemeiază pe trei reputații bine stabilite, trei elemente ce fac cinste, pe terenuri deosebite, lirice noastre scenice: Florica Florescu, Ciucurette și Dumitrescu-Sylva.

De numele celei dintâi, de a-

ajung să întemeieze reputația unor trupe cu mult inferioare, sub toate raporturile, celor dela noi.

Cel d'al doilea conducător al noii companii de operetă, este o altă garanție a succesului—incomparabilul comic Ciucurette—o altă simpatie a publicului nostru iubitor de teatru.

Și Ciucurette ca și Florica Florescu și Carussy, reprezintă, pentru opereta noastră, unul din cei mai puternici sprijinitori, grație unui temperament de comic, până

doua bucurându-se de un renume neobișnuit, în principalele orașe din Italia și Spania, pe unde s'a impus cu câteva creații de soprană dramatică,—cum sunt: „Aida”, „Norma”, „Tosca”, „Gioconda” etc.

Mai e vorba apoi, de două voci și două temperamente de artiști, de puterea baritonului Aurel-Costescu-Duca și de cea a basului Niculescu-Basu, ambii deopotrivă de apreciați și simpatizați, de public, și apoi de un excelent element de operetă, comicul Kaner.

Mai ținând seamă, în fine că trupa se bucură, și de sprijinul apreciabil al distinsului musical Al. Bărcănescu, a cărui conducere efectivă—se va aprecia, prin calitățile superioare de stăpîn al baghetei și a unui enorm repertoriu—cu care

gajarea la „Comp. Voiculescu-Bulandra” a d-lui G. Ciprian un element neîndestulător apreciat Teatrul Național.

De data aceasta mai înregistrăm o schimbare cu atât mai interesantă, cu cât este vorba de aceea de la direcția generală a Teatrului Național, care de la A. Davila și Pompiliu Eliade, zică-se orice s'ar zice, nu s'a mai bucurat de o conducere cu adevărat ca lumea.

Interesele politice au ajuns din nefericire să predomine și în ce privește direcția Teatrului Național.

Și din pricina acestei pecingini ce bântuie din cale afară le noi, s'au putut socoti câțiva directori improvișați la Teatrul Național.

Dacă s'ar trece definitiv direcțiu-

TENORUL DUMITRESCU-SYLVA

G. CIPRIAN

COMICUL KANER

COMICUL CIUCURETTE

cela al subreței Florica Florescu se leagă cele mai frumoase succese obținute, încă de la întemeiere, de „Compania lirică C. Grigoriu”.

A amintî, cât se număr succesele acestui element de operetă de mîna întâi, ar fi să înșirăm aci cele mai reușite spectacole ale vechii companii de operetă, de pe vremea când distribuțiile îi cuprindeau pe toți cei buni: Leonard, Carussy, Ciucurette, Florica Florescu și Maximilian.

Hotărît acest excelent element de operetă trebuia să aibă mai de mult o parte cu atât mai însemnată în conducerea efectivă a unei trupe, cu cât asemenea elemente, aiurea,

acum cu neputință de asemănat cu ori care altul.

Al treilea conducător al companiei este tenorul Dumitrescu-Sylva, care a repurtat atâtea succese remarcabile, în străinătate și la noi, în repertoriul de operă.

Grație acestui element puternic de operă nu—încape îndoiială că noua formație lirică va reuși să ofere publicului și câteva alese spectacole de operă, întru cât e vorba să fie secundat și de alte elemente de valoare.

Așa e vorba de două cântărețe de frumoasă faimă: sopranele Christoforescu și Irina Ilescu, întâia mult apreciată în reprezentațiile operetei Grigoriu, iar cea de-a a

s'a manifestat acest excelent musicant și când conducea compania-i proprie de operetă.

Cu concursul atâtor elemente bune și cu dragostea de muncă cu care au pornit, nu-i de mirat că această nouă companie lirică va triumfa la Teatru Modern, unde s'au și început repetițiile pentru stagiunea viitoare.

Din parte-ne nu putem să le dorim de cât cel mai deplină succes, cum li se și cade unor elemente de puterea și faima celor amintite.

Schimbări mai mari s'au mai mici se operează, de obicei, toamna, aproape în toate teatrele și nu numai la noi. Semnalăm astfel an-

nea teatrelor în mîinile scriitorilor, cum se încearcă acum—și cum s'a constatat că duce la cele mai bune rezultate, ținând seamă de Teatrul Național din Iași, condus de scriitorul Mihai Sadoveanu, cum și de cel din Craiova, care și-a căpătat o însemnătate și un prestigiu cum n'a putut avea de altui sub conducerea altui scriitor — regretatul Gârleanu—de scriitor — regretatul avea nimeni nimic de spus.

Fie deci, ca venirea marelui prozator I. Al. Brătescu-Voinești, în fruntea Teatrului Național din Capitală, să însemneze o eră de noi progrese pentru înția scenă a țării!

B. Lăutarul.

Somnul cel de veci

— Legendă germană —

Aceasta este o istorie care se va petrece la două sau la trei săptămâni după ziua judecării și atunci tovarășii lui Lucifer o vor auzi din gura maestrului lor.

Evlavioșii și drept credincioșii intraseră în bucuria Domnului lor și ei gustau din bunătățile Raiului strălucire și splendoare mare, *dolce farniente*, fericire nemărginită. Uitate erau toate necazurile de pe pămînt, uitate războaiele cu grozăviile sale, uitate grijiile și supărările, uitată chiar și patima.

Și această existență dobîndită prin rugăciuni și supunere într'un scurt pelerinajiu pe pămînt, această splendidă existență nu era să aibă nici odată sfîrșit!

În adevăr harul lui Dumnezeu era nemărginit de mare! Și fericirii trăiră această viață o zi și mai multe zile, trăiră o săptămână — nu se poate spune tocmai exact căci în cer nu era de loc noapte fiindcă soarele nu apunea nici odată. În zilele dintâi nu se mai termina cîntarea psalmilor de bucurie, dar cu încetul pauzele deveniră mai lungi și cîntecul nu

mai era așa de armonios până când în fine amuți și el cu totul.

Faptul acesta uimi pe arhanghelul Gavril, el zbură încet acolo și întrebă:

— Cum se întâmplă că nu mai aud nici un cîntec? S'a uscat găttelejul cîntăreților noștri? S'au rupt coardele harpistilor noștri?

Nici un răspuns, ei numai un gemet ușor și dureros. În fine se

înfățișă unul dintre ei, care și în cer își mai păstrase ceva din vechia inimioșie și zise:

— Spune tot ceea ce voești să spui.

— Ah, strălucite, zise el încă o dată, nu te mânia dacă îndrăznesc să-ți spun tot ce am pe inimă. Am gustat o fericire nemărginită, dar cu toate acestea, nelipsește ceva în cer.

AMORUL ORBULUI

*Eu nu mai văd acum de loc, iubito,
Și totuș sunt atât de fericit!
Căvarea fericirii am dibuit-o,
Căci azi iubesc și știu că sunt iubit.*

*Îți simt pe-aproape foșnetul de rochii;
O, adă-mi, adă-mi gura să ți-o sorb,
Cu patimă!... Căci dacă orbi mi-s ochii,
Să știu că și amorul meu e orb!*

C. Niculescu-Novaci

— Nenorocitul! zise ingerul cu voce mînicasă.

— Da, ceva ne lipsește, continuă omul, și vorba-i era limpede ca și apa unui pârâu de munte. Nelipsește aceea că soarele nici odată nu apune, ne lipsește noaptea întunecată, care ne aducea pe pămînt atîta recreație. Acum suntem ohoșiți de atîta splendoare și podoabe. De aceea te rugăm strălucite: Du-te înaintea lui Dumnezeu și roagă-l să ne îplinească dorința. Aceasta este ce ne apasă inima, aceasta este ceea ce avem să-i spunem lui Dumnezeu. Dă-ne somn!

Când ingerul auzi aceasta, plecă supărat dar lui Dumnezeu nu-i spuse nici o vorbă.

Și iarăși trecură opt zile; mereu aceeași splendoare! Fericirii n'o mai puteau suporta; ei se adunară și plecară într'un lung convoi până la tronul Celui Atotputernic.

— Pentru ce veniți înaintea mea? îi întrebă Domnul cu o voce blîndă.

— Doamne, tu cunoști gîndurile noastre, zise cel inimos, tu știi ce ne lipsește.

— Vă lipsește ceva în Cerul meu! exclamă Domnul.

— Da, Doamne, nu putem suporta mai mult, avem cîntec de

Mericiere. Fă ca să putem să fugim pentru câțva timp de splendoarea Cerului și să putem uita, o, Doamne, dă-ne somn!

Și corul fericiților repetă și un glas de milioane răsună dela stea la stea: Dă-ne somn, dă-ne somn, Doamne Dumnezeu!

Domnul trăgăna cu răspunsul. Se făcu o tăcere atât de adâncă în Cer, în cât se auziau vuind gândurile lui Dumnezeu.

După câțva timp Cel Atotputernic zise:

— Vi se va face pe voie, nebuni copii de oameni ce sunteți încă, veți avea somnul pe care-l doriți. Dormiți cât voiți, nu voi trimite

nici un inger care să vă trezească. Dormiți!

Zicând aceste, mâna lui Dumnezeu stinse lumina soarelui și se făcu întuneric în Cer.

Fericiții se duseră să se odihnească și pe ochii lor se lăsă somnul cel mult așteptat. Dar fiindcă la căpătâiul lor nu străjuia nici o grijă și fiindcă nu veni nici un inger ca să-i deștepte, nici unul nu se gândi ca să se ridice, căci uitarea este mai dulce ca toate bucuriile Raiului.

Astfel se prefăcu din viața vecinică, somnul cel de veci!

Cornel Scutru

Biletele vă rog, domnilor!

(după Courteline)

de L. REBREANU

— Domnule Smithson, zise președintele din Egreville către americanul Smithson (care se sculase și răspunsese la întrebările obișnuite), sinteți acuzat de lovături și răni care au pricinuit o incapacitate de muncă de aproape cincisprezece zile. La 23 Februarie trecut erați în expresul de Marseille care pleacă din Pari la orele 11 și 55 seara. La Moret, unde trenul se oprește, un funcționar de serviciu al companiei Paris-Lyon-Mediterana, d. Brune, a deschis pe dinafară geamul compartimentului de clasa întâi pe care-l ocupați și, cu o politete pe care o recunosc toți tovarășii d-voastră de drum, v'a cerut biletul. D-voastră v'ați sculat de pe bancheta pe care stăteați culcați...

— Dormeam, crezu că trebuie să lămuresc Smithson.

— Și, fără să spuneți o vorbă și, în brutalitate, cu o răceală bruscă (și dealtfel absolut neînțeleasă) Peți lovit peste față cu pumnul așa de puternic încât ar fi doborât un bou. D. Brune și-a pierdut cunoștința și, în vreme ce comisarul de siguranță proceda la arestarea d-voastră, el fost transportat la domiciliu, plin de singele care-l podidise pe gură. A stat în pat două săptămâni. Restabil pe deplin astăzi se constituie parte civilă și cere două sute de franci daune și interese. Pretențiile sale...

— ...Sint prea modeste, întrepruse Edgar Smithson. Nu mi-am închipuit că-l izbesc așa de tare și-mi pare rău că am avut mâna așa de grea. Dar fiindcă totuși așa este, înțeleg să plătesc d-lui Brune o indemnizație echitabilă. Sint deci gata să vărs în mâinile apărătorului d-sale o sumă de două sute de dolari, adică, în bani francezi, ceva mai mult de 1000 franci.

— Iau act de cuvintele prevenitorului. Clientul meu, vorbind prin mine, primește oferta ce i se face și declară că-și retrage plângerea.

Smithson credea desbaterile închise și duse mâna la buzunar. Rămase însă foarte surprins văzând pe președinte intervenind cu un gest:

— Păstrați-vă banii, domnule Smithson. Tribunalul va ține seama de generozitatea d-voastră spontană și de desistarea părții civile; dar în sfârșit delictul subsistă, prevăzut și pedepsit prin legea care nu se desistă niciodată. Informațiile culese asupra dumneavoastră vă sunt foarte favorabile. Colonia americană vă revindică cu căldură și vă prezintă ca pe un gentleman desăvârșit, plin de educație și de curtoazie. Căutăm deci zadarnic mobilul căruia ați cedat dedându-vă, în persoana unui biet funcționar, la un act de brutalitate incalificabil care vă

aduce astăzi în fața tribunalului. Vă rog să ne dați deslușiri.

— Am cedat, răspuse Smithson, unei mișcări de nerăbdare; era pentru a cincea oară că mi se cerea biletul!... Credeam că banii mei, vărsați în mâinile Companiei imi asigură nu numai transportul, dar un transport în condiții absolute de confort și de liniște. M'am crezut, foarte sincer, jicnit în dreptul meu de-a dormi și am relevat abuzul acesta cum l'ar fi relevat, în locul meu, oricare din compatrioții mei. În fond, toată afacerea e dintr'o neînțelegere. Alle fără, alte obiceiuri.

Și cum președintele din Egreville îl privea cu aerul unui om care nu pricepe, Smithson, în sprijinul spuselor sale și pentru a-și dovedi buncredință, povesti următoarea trăsătură dragută a moravurilor americane. Mie mi se pare mimmată și vrednică de-a fi cunoscută, fiindcă sîntesează tot misterul acelei simplificări a vieții care inlocuiește în Statele Unite odioasa dragoste de zământăritură din Franța.

Smithson zise:

— Ce fel de oameni sînteți d-voastră de vă trebuie atâtea complicații pentru a ajunge la acest lucru atât de simplu: a lua trenul? La ce sunt bune toate alergările funcționarilor și controlurile acestea veșnice? E absurd. La noi nici pomeneală de așa ceva! „O pildă.

„Iacă imi închipui drumul de fier dela Dayton la gurile lui Missisipi. Asta însemnează jumă-

tate din America de Nord, străbătută vertical, aproape șase zile de drum.

„La Dayton gara e la marginea orașului; e un fel de hangar deschis de toate părțile și tuturor părților.

„Poți intra și eși în toată voia; poți traversa liniile sau să umbli printre trenuri. Dacă cumva vre-o mașină ce manevrează te prinde și te stâlcește, ei Doamne, atât mai rău, e ceva regretabil, dar treaba d-tale era să te ferești. Viața nu e atât de puțin prețioasă încât să nu merite să deschizi bine ochii.

„Deci vrei să te duci în cutare loc, sau în cutare oraș, sau aiurea, indiferent. Nimic mai simplu. Găsești un tren care te așteaptă. Cu bilet sau fără — amănuntul n'are importanță — iai loc în colțul unui compartiment pe care ai vrut să-l ocupi. Alături de tine, cu picioarele în văzduh, prietenul credincios, care te-a însoțit, ascultă cu luare aminte ultimele tale instrucții.

„Deodată observi că trenul s'a pus în mișcare.

„Spui prietenului: „Grăbește-te! și-i dai un *shakehands* de adio. Prietenul îți urează călătorie bună, sare pe scară și de-acolo se aruncă jos și-și turtește nasul. Ce vrei să-i faci? N'avea decât să se dea jos mai devreme.

„Indată ce eși din oraș vine câmpia, un peisaj extraordinar, de o sălbătăcie grandioasă, și imediat o viață care se organizează. Se alcătuesc societăți, se angajează convorbiri. Noi suntem oameni politicoși și sociabili între noi, cu felul nostru de-a purta revolverul în buzunarul dela spate și de-a trage, fără șovăire, în cei cari te plătisese. În vreme ce unii joacă whist, alții în picioare, la spatele lor, urmăresc ideul și-l judecă. Alții se plimbă, fumează, scuipe, flueră, ies în galerie exterioară a vagonului de unde împuscă păsările în zbor, sau trec dintr'un vagon într'altul. Aceasta, firește, pe riscul și scoteala lor. Compania, foarte cuminte, nu răspunde de nimic și nu plătește despăgubiri celor nedibaci. Cu un cuvânt te folosești de tren parc'ar fi al tău.

„Astfel trece o zi, apoi două. Trenul aleargă mereu nebunește. Rând pe rând fuge pe lângă fluvii și le trece, se strecoară printre munți, dispere pe sub păduri sălbătăcite. Oh! vă asigur, sunt peisajii foarte curioase pe care după câmpiile d-voastră din Nor-

mandia și din Bretania nici nu vi le puteți închipui.

Intr'o bună zi se deschide brusc ușa și apare șeful trenului.

— „Biletele, vă rog, domnilor. „Or, iată — iau un exemplu — trei gentlemani stau de vorbă ciopliind cu bricegele niște bucățele de lemn.

„Cel dintâi dintre domnii aceștia își pune la oparte unelte, își scoate ticketul din *pocket-book* și-l prezintă funcționarului care controlează și mulțumește.

„Al doilea zice:

— „Eu n'am bilet.

— „E dreptul d-voastră, răspunde funcționarul. Unde mergeți?

— „In cutare loc.

— „Face atât.

— „Poftim.

— „Mulțumesc.

„Vine rândul la al treilea. —

— „Biletul, vă rog, domnule.

— „N'am.

— „E dreptul d-voastră. Unde mergeți?

— „In cutare loc.

— „Face atâta.

— „N'am atâția bani.

— Perfect, domnule; nu face nimic.

„Apoi funcționarul ridică brațul și trage semnalul de alarmă. „Trenul se oprește.

— „Vă rog să vă dați jos“.

Acesta zăpăcește de mirare pe președintele din Egreville.

— Să se dea jos? Și unde?

— Unde se nimereste.

— Pe câmp?

— Sau aiurea, depinde.

— Bine, dar asta-i nebuniet strigă magistratul după ce face o clipă. Asta-i ultimul cuvânt al sălbătăciei, al ferocității și al extravaganței!

— Extravagantă? ferocitate? sălbătăcie? repetă Smithson; de ce?

S. liniștit plimbându-și impresur ochii mirați, emise acest adevăr care închise gura judecătorului:

— Când n'ai parale să te urci în tren, nu te urci; e foarte simplu.

Reprezentantul ministerului necerând decât o aplicare ușoară a legii, Smithson fu condamnat la 16 franci amendă.

Prin împrejurimile Sovejei

— Impresii —

de SARINA CASSVAN

Sunt câteva zile de când mă aflu în Soveja și abia astăzi, am găsit prilejul să mă asigur că ce se petrece cu mine nu e un vis, că toate aceste comovi, pe care ochiul nu se satură să le privească, nu sunt de domeniul fantaziei, ci aparțin acestei realități pline de farmec și poezie. O oraziune fericită mijlocește să mi întregesc impresiile și grație d-lui Mărgărit, picherul fabricii, care ne-a pus la dispoziție trenul ce servește Societății „Tișita”, am putut face o excursiune pe cât de frumoasă, pe atât de interesantă până la „Casa da Pălmă” pe care nimic n'o intruce în mărșă.

Mașina, care poartă numele lui Lionel scandinav cu un samovar înăuntrul. Ne așezăm într'un vagonet atașat anume pentru noi. Suntem în număr de patru și ne ocupăm locurile pe vagonetul așternut cu o vebăță. Trenul începe să înainteze tras de locomotiva-samovar. Mărgărit și am fi putut crede că plutim în aer, dacă nu am fi simțit asprimea nemiloasă a scâmburilor.

Vagonetul nostru lăsa în urmă-i păduri de brad și urca sus tot mai sus. Câte un pârâias neastâmpărat murmura nu știu în ce limbă necunoscută nouă și se încolăcea

PASTORALĂ

Surdă prin iarbă verde mulțimi de floricele
Ce te străluc în taină tot fluturii voioși;
Trăsnite răsună din dealuri în vălcețe,
Iar prin dumbrăvi se joacă copiii zăgăziosi.

Dăineste frunza în codru un cânt de primăvă
Jos murmură isvorul ce-și poartă nădădă,
Se lăsa din pădure și băștea de seară,
Când turnole sălute mugind la tărâta via.

Și pare în decărtore și valul în val de ceață,
Lumini se văd prin aer, cum rând pe rând
E primăvăcă în crănguri și o atâtea vioră
Că simți cum decădă noi doruri te caprind.

Târziu răsare luna, pădurea în hăcări pare,
Privighiorul se țigăne prin lăncile de fug;
Ia sat cântul tot latră, pe drum zgomot de care
Și'n margina casa noastră, — spre ea mă îndrept cu drag.

C. CULBA-REBIANO

mereu în jurul unor pietre adunate de copii în formă de zăgăz. Privind tot înainte, vedeam răsărind unul după altul vărfurile munților, cari mai de cari mai falnici cu coastele acoperite de păduri de brazi.

Ne aflam la 400 metri înălțime. Deasupra noastră, vedeam munți ca acela zis: „Șeua lui Ștefan cel mare” și care privit de aproape are forma unei șele, apoi „Coza” cu piscul ascuțit și înconjurat de un brâu lat de pământ, care îi scoate și mai mult în relief frumusețea; iar în vale se vede legendarul platou al „Bârseștilor”, unde s'a odihnit Ștefan cel mare când i-au venit în ajutor cei șapte vrânceni cu brațele vânjoase și sângele clocotind, gata să izbucnească pentru apărarea neamului. Intrăm într'un tunel.

Strângem cu toții picioarele, ca nu cumva să le lăsăm agățate de vre'o stâncă, ce stă gata să ne înhațe. Apoi, eșim într'un câmp presărat cu o sumedenie de flori peștriști cari ne răsplătește pentru timpul cât am fost siliți să străbatem prin beznă.

Văzându-mă gata să fac o săritură pentru a culege din florile ce mă ispileau, domnul Mărgărit, dădu ordin să se pregătească pentru întoarcerea noastră câteva buchete și trenul porni înainte. Priveliști din ce în ce mai variate ni se perindau pe dinaintea ochilor. O tăbliță înfiptă în vârful unui par, indica drumul spre cascadă. Pornim pe o potecută îngustă.

Coborâm tot mai jos pe o cărărușă întortocheată și unul câte unul ne strecurăm printre arbori, conduși de șgomotul ce se aude din ce în ce, mai lămurit în vale. O piatră imensă, pe care se află înfrustate numele prefectului județului și data vizitei sale, ne țin-tuște locul. Încă un pas și ne aflam lângă cascada pornită cu furie.

În fața noastră spuma albă, dantelată, în forme bizare și ca să ne uimească încolăcindu-se în jurul pietrelor prea adânc înrădăcinate, ca să se lase răpita de furia ei. Dintre ele unele au forma unei balene din ale cărei urechi țâșnește o apă limpede și argintie. Șgomotul nesfârșit te gonește înainte, unde vezi cu mirare că din vâltoarea aceea nu rămâne decât o apă liniștită, inconștientă parcă de tot ce se petrece la căli-va pași depărtare. Privind-o trebuie s'o compari cu un copil zvăpăiat, care s'a potolit de odată și a căzut pe gânduri. Cu o ironie, țâșnește în partea opusă o albă cascadă micuță zisă „Ursoaica”.

Cu sufletul înălțat de cele mai sublime impresii, luarăm drumul înainte. Făcurăm o bună bucată pe jos, până la linia ferată unde așteptaram încercarea vagoanelor cu pietre. Văzurăm zeci de brațe puternice agitându-se, zeci de umeri opintindu-se sub greutatea pietrelor. Un furnicar de oameni muncitori, mișcându-se de colo până acolo și în mai puțin de 20 minute, vagoanele gemeau, încărcate cu piatra necesară, iar muncitorii cu fruntea îmbrobodată de sudoare, trăceau câte un săt de rachiu din sticla care trecea din mână în mână ca o răsplătă pentru truda lor.

La un ordin al d-lui Mărgărit, locomotiva începu să găfăie în vreme ce o pleacă măruntă cernea ea prin sită. Pleoia se întefea. Ajunși la primul canton, evitam un accident care era să ne coste viața, căci din neglijență nu se anunțase la timp cantonierului sosirea unei alte mașini pornite pe aceeași linie și o ciocnire s'ar fi produs cu siguranță de n'ar fi fost ochiul de „argus” al d-lui Mărgărit, care înălțur primejdia la vreme. La Tulinci (o stație particulară) ploaia deabinelea. Șeful stației ne dădu fie

căruiă câte o manta inverzită de vreme și astfel înveliti, ne îngrămădirăm cum puturăm în locomotiva în care se afla pe lângă mecanic și un focar, făcând strămoțoarea de nesuportat.

Pleoia pătrundea prin deschizăturile locomotivei care țineau loc de ferestre și se depunea în

stropi mari, pe fețele și mâinile noastre și pe când trenul gonea, mă gândeam la locurile minunate, de care mă îndepărtam îndreptându-mă spre șgomotul groaznic al orașului în care am fost sortită să trăiesc.

Soveja 4 Iulie 1915.

CAMPANIA DIN 1913

A I-ului Divizion din Regim. 5 Roșiori

de C. CIOCAZAN

— URMARE —

5/18 Iulie 1913

Când se svonise că am fost rănit, ba omorât, ba că în curând se va aduce cadavrul meu

„Privitor la ceea ce s'ovonește de prietenul nostru, n'aveți teamă: el e protejat de noi mai întâi, apoi de steaua sa cea bună, căci el o are. Este sănătos și chiar în clipa asta se gândește la voi, la casa lui care e a voastră pentru moment și care va mai fi, mulțumită lui D-zeu, pentru încă mult timp a noastră, a lui și a voastră.

„Dragii mei prieteni, continuați a vă îndeplini cinstul și regulat munca voastră de toate zilele, pentru că vă puteți servi așa Patria și chiar omenirea, rămânând totuși acasă cum ați rămas voi.

„Munciiți cum se cuvine și siliți-vă cu hotărâre a vă îndrepta și cu cugetul și cu fapta în spre bine. Faceți-vă o mai bună educație a Eului vostru interior, adică deprindeți-vă a nu gândi altfel și altceva decât ceea ce vă scoțiți de dreptul și de datoria voastră a putea rosti în fața celorlalți. Faceți ca cuvintele ce vă ies din gură, să fie ceea ce este din judecata voastră și nimic să nu vă treacă prin mințe, care nu poate fi spus în gura mare și înaintea ori cui.

„Cătați a vă aduce aminte de regula aceasta: e un ordin precis și formal pe care îl supun reflexiunii voastre.

„Acela care ar fi fost în stare să l-pună în practică, va fi făcut mai mult de jumătate drumul spre Roma. Să luați aminte.

„Scumpii mei amici, entuziasmul de care v'am vorbit, adică nu eu ci Marele Admirabil, pentru că aicea la noi sus, este un fel de comunitate de sentimente, de idei, entuziasmul este forța care saltă inimile și care pune în mișcare resortul fragetului instrument care e trupul omului în parte, acelaș resort care pune în mișcare și o mare colectivitate de persoane, o armată bunicară. *Mulțumită unei mari doze de entuziasm, brava noastră oștire înaintează pe calea ei de succese, peste plaurile pe care odinioară le-a ilustrat prin bărbăția sa, și pe care le-a imortalizat prin înaltele sale fapte de armă.*

„Ea a trecut Dunărea și a permis pe un drum care, fără a fi acoperit cu florile entuziasmului ce mână această forță în mișcare care este brava voastră oștire. O armată e o mulțime, și prin definiție, mulțimea nu e totdeauna conștientă; adese ori o jucăria vânturilor. Dar de astă dată, această forță colectivă este o forță pe deplin conștientă, ea are conștiința datoriei sale, a acțiunii sale și a scopului său, căci ea are un scop aproape providențial de îndeplinit pe acest pământ.

26 Iulie, 8 August

Prăbușirea unui popor din cale afară de trufaș va fi o pildă pe care destinul o înscrie în paginile contimporane, pentru a da un exemplu de ce va să zică a nu ști să-ți stăpânești pornirile la timpul potrivit și să le oprești atunci, când trebuie și de ce va să zică să fii necuvincios și căinos cu cei care se găsesc într'o situație de inferioritate față de tine.

Această pildă e bună pentru toți acei care ar putea, într'un moment dat al cursului istoriei lor, să se privească în oglindă în care să se vadă reflectată calea în viitor.

Nu întinați nici o dată copii ai României lumina acestei oglinzi, care este cea a Tărei noastre.

Luciul ei să rămână întotdeauna fără pată și inimile voastre să nu bată prea repede de cât pentru o cauză nobilă și măreață.

2/15 August 1913

Voi puteți deveni factorii unei mișcări spirituale care ar putea fi în stare să mărească forța Tărei voastre și să facă în acelaș timp și perfecționarea voastră.

Căci voi înțelegeți foarte bine că nu e vorba numai de voi personal aici, dar de întreg neamul vostru pe care trebuie să-l ridicați îndrumându-l pe calea ce soarta i-a scris, în Cartea cea mare a viitorului popoarelor Europei.

16/29 August 1913

După înapoierea din campanie înainte de a pleca în străinătate

„Profitați de ocaziune că ședințele noastre se vor întrerupe prin forța lucrurilor, ca să vă fortificați prin lecturi adhoc și pentru a vă face fiecare în parte, un fel de examene de conștiință. Să nu vă închipuiți că e vre unul care să nu aibă nici cea mai mică vină pe sufletul său, căci chiar acela care are mai puțin păcate, tot are destule ca să-și poată avea întrânsele pricina de amară pocăință și prilej de a învăța să se desbăre de ele.

Dragii mei prieteni, ați avut toți ocaziunea de a vedea ce e războiul. Nu e vesel, nu e așa? Ați avut de asemenea la urmă și prilejul de a vă putea face la o laltă, neamul întreg ca Români, examenul de conștiință de care vorbeam pentru individ.

Pentru că cea ce individul e dator a face fiecare în parte, colectivitatea e cu atât mai vădită datoare.

Ați putut vedea ce vă lipsește, cum și cusururile ce veți fi având. Ei bine, băgați bine de seamă, legați-vă rănile, îmbărbătați-vă și sperați.

Pregătiți-vă pentru ziua cea mare care va să vie peste puțină vreme, pentru ca zorile acelei zile să vă afle tot așa de plini avânt, de entuziasm cum ați fost eri și mai mult de cât atâtea: să aveți gata cea ce v'a lipsit astăzi. Băgați bine de seamă. Sunt însă sigur și convins că aceasta nu va putea rămâne fără urmare. Voi să zic că veți ști să reacționați și să găsiți leac pentru micile voastre lipsuri.

20 Sept. 3 Oct. 1913

După înapoierea mea din străinătate

Vă găsiți, încă într'o vreme turbure atât în țara voastră cât și aiurea. Știți bine că în vremea unei vijelii cerul nu se înseninează din'o dată și că atmosfera se resimte încă câteva timp în urmă. Așa e și cu Țara voastră și cu celelalte.

Nu putem zice: Odihniți-vă scumpii mei copii ai „Patriei” gloria încă nu a sosit! Mai de grabă vă vom spune: Nu vă opriți pe calea ce ați fi putut lua, adică cea de a vă pregăti mereu pentru ziua de mâine, care va fi peste o zi, peste un an sau și mai târziu poate, dar într'un viitor foarte apropiat, vă încredinșez. Munciiți deci toți pentru a face ca Țara voastră să meargă tot înainte. Străduiți-vă cu toți pentru a da credința în idealul social ce trebuie să aibă, căci pentru mulțime, idealul social primează întotdeauna idealul național.

Cum voiți voi oare ca Țara care nu vrea să-l ajute?

Ei trebuie să aibă mai întâi mica sa patrie înainte de a ajunge să înțeleagă ce este cea mare.

Idealul de dreptate socială este pentru voi toți, și mai ales pentru oamenii cei mai luminați, acela care în Țara voastră trebuie să primeze idealul revendicării lor naționale.

Și pentru că sunteți destinați să realizați idealul vostru național trebuie să vă faceți demni de el și trebuie să puteți apropia acel moment lucrând să răsară în preajma țării a voastră soarele dreptății sociale. Văd, simt că această idee e înțeleasă de mulți și dintre cei mai buni și că Justiția socială e pe drum de zi la voi.

Articolul prietenului Ciocazan e o dovadă de aceasta și cea mai apropiată de voi.

Se vor găsi, desigur că se vor găsi de cei care să ia și să înalte țesagul acestei mișcări pentru curcerea dreptății de care vorbesc. Și pe care o veți avea, adică veți fi demni și capabili în acelaș timp de a cuceri cea ce vedeți acum ca scop al revindcărilor voastre... al idealului nostru național în sfârșit.

Iacă, iubiiți amici, câteva idei exprimate în grabă. Ele n'au alt merit de cât acela de a fi formulate mai înainte voastră, de a fi pus pe hârtie cea ce voi toți judecați și atâtea tot...

Viața artistică și literară

D. Al. Mavrodii, confratele nostru dela „Viitorul”, a fost numit director general al teatrelor.

Această numire umple de bucurie pe toți ziaristii. D. ministru I. G. Duca dă dovadă de considerațiunea deosebită ce are pentru presă și reprezentanții ei.

Distinsa noastră colaboratoare, d-na Ana Codreanu va prezenta comitetului de lectură al Teatrului Național o piesă originală, în trei acte, intitulată: *Dura lex*.

Societatea scriitorilor români a lansat un manifest prin care arată că nu s'amestecă în luptele care se duc astăzi în chestiunea externă, lăsând membrilor ei toată libertatea de gândire în această direcțiune.

Aseară s'a deschis stagiunea Teatrului Național din Capitală, cu drama istorică „Ovidiu” a nemuritorului Vasile Alexandri.

1) Articolul publicat în Universul de la 26 August 1913 No. 234.

LA 18 ANI

de OSCAR METENIER

— Gustav, mi-e sete! — zise ea.

— Oh! dar unde mai bagi atâta băutură, fetică!

— Ei, asta-i acum! Dar eu nu te-am întrebat asta! Ți-am spus numai că mi-e sete. — răspunse ea.

— Bine, dacă ție sete, hai să luăm ceva! Tu mergi, Vitresac?

— Eu... da... nu! Vezi că... ar trebui... știi... să mă duc acasă. E târziu.

— Haide! Nu e 11! D-na Massabielle poate să mai aștepte.

— Haidem la Chanette, zise Leontina.

— Haidem la Chonette!, făcu Gustav, resemnat.

Câte și trei se îndreptară spre strada *Champollion*. Intrară în berăria propusă de Leontina.

— O berărie cu femeii mă duc, murmură Vitresac la urechia lui Daltin; dar era prea târziu. Leontina deschisese brusc ușa și împinse înăuntru pe cei doi însoțitori ai săi.

— Bună ziua Popo, bună ziua copii!

— Ei Leontina! Ura!

Și un grup de studenți, așezați la o masă'n colț, se ridicară, ovaționând pe noua venită.

— Ah, copii, ce cald e la voi, zise Leontina, desbrăcându-se repede de haină și dându-și jos pălăria. Ia vezi Popo, aranjează-mi bine lucrurile!

Paulina, — prescurtat: Popo — prietena Leontinei servea la berăria Chonette. Era o fetiță de tot după înfățișare, cu ochii albaștrii, pieptănată ca o fecioară. Gustav dăduse mâna cu toată lumea și Vitresac, foarte încurcat răspunse, dând ușor din cap, salutarilor tinerilor studenți, cari aproape toți îl cunoșteau din vedere; pe urmă s'aseză la o masă, în fund, pe marginea unei bănci, neștiind precis ce trebuia să facă.

— Leontino, puile, vino lângă mine, zise Daltin.

— Nici o dată! Adineauri ți-ai bătut joc de mine; nu te mai iubesc. Și ca să te fac să turbezi de necaz, am de gând să fac curte prietenului tău.

Și Leontina căzu molatic pe bancă, foarte aproape de Paul; se aplecă asupra lui, își sprijini încetșor capul pe umărul lui și privindu-l drept în ochi, începu să rădă, lăsând să i se vadă un șir regulat de dinți albi, mici...

— Ia spune! Vrei să-ți fac curte? Să-l facem să turbeze!

Paul de Vitresac, înfricoșat și năucit, nu știu ce să răspundă; bombăni câteva cuvinte:

— D-ră...! Și asta fu tot.

— Daltin, ia spune-mi ce are prietenul tău? E năvod ori e bolnav?

— Nu, răspunse Daltin, râzând pe sub mustață, e... timid.

Leontina s'apropie din nou

de Paul, care se făcuse galben ca ceara.

— Suferi? Ce ai?

— Da! Nu! Da, e prea cald aici.

— Oh așa e!, e adevărat! Și nu-i nimic de băut! Ei Daltin, un pahar cu bere, ca să se răcorească.

— Ai să vezi, continuă Leontina, ce bine o să-ți facă băutura!

Paul asculta, dar nu auzea nimic. I se părea că se învârtește casa cu el. Cu toate că nu băuse nimic încă, era prăpădit. Pentru prima dată mirosul acela fin și pătrunzător de femeie, care se degagea din vecina sa, îl învăluia, punându-i creierul pe foc. Suferea, dar în chiar această suferință găsea o voluptate nemărginită, neînțeleasă, care-l făcea să tresare ordecâte ori suflarea caldă a tinerei fete îi atingeă ceafa sau când simțea mâna ei punându-se pe brațul său. O clipă și fu apucat de ameli; atunci se aplecă și își luă capul între mâini. Cântecile începură și după comandă, fiecare băutor își goli clondirul.

— Așteaptă, zise Leontina, în momentul când vor începe să cânte, fii gata.

Fără să-și dea seama, Paul ridică paharul și după semnalul holărat, își mușcă buzele și spuse bere dar imediat trăsui să se oprească și să'nchidă ochii. Capul îi văja! Într'un val vârtej neobusc, el veni dansând împrejurul său de Daltin, Popo, Leontina și pe toți ceilalți.

— Bea odată, ce naiba!

— Nu pot!... Mi-e rău.

El își duse mâna la inimă, care bătea cu violență. Daltin se ridică îl scuza cum putu mai bine și luându-l de braț, ieși cu el afară și-l duse cu trăsura până acasă.

— Ah! Ce tip idiot, zise Popo, după ce-și veni în fire.

— Ia spune Leontino, unde l-ai întâlnit?

— Nu-l cunoașteam, răspunse Leontina, este un prieten al lui Daltin. Dar ce dracu o fi avut.

Nu băuse nimic!

Cînd se întoarse, Daltin hărțuit cu întrebările, trebui să povestească tot ce știa cu privire la caracterul și obiceiurile lui Paul. Destăinuirile lui Daltin provocară un haz de nedescris. Popo numai tăcea: Vai ce tip idiot, vai!

Numai Leontina nu luă parte la hazul asta general și rămase pe gânduri.

— Ia spune, adăogă Daltin râzând, tu știi că el e îndrăgostit de tine?

— Și cam de ce nu, mă rog? răspunse frumoasa fată! De altmintreli și mie îmi place băiatul asta!

Se mai discută în urmă și de alte lucruri, dar Leontina era cu trupul în berărie și cu sufletul aiurea. Ea rămase cea din urmă, cu Popo și când Daltin vroi să o ia cu el acasă.

ia îl luă la o parte și-l întrebă: — Sunt adevărate toate cele ce mi-ai spus pe socoteala lui Vitresac?

— Da... dar de ce?

— Așa!... bună seară, mulțumesc!

Și Leontina plecă în grabă!

Paul de Vitresac petrecu noaptea aceia în prada celei mai teribile agitații. A doua zi de dimineață, se simțea încă obosit. Mii de senzații confuze îi răpeau orice noțiune exactă asupra naturii indispoziției sale. I-ar fi fost cu neputință să spună cum suferea: trupește sau sufletește? Nu se dete jos la masă.

Ingrijorată, d-na Massabielle se urcă până la etajul tănărului său pensionar.

— Ești bolnav, d-le Paul?, întrebă ea pe tînăr, care era încă culcat.

— Da! Eri m'am întors puțin cam indispus. Dar nu e nimic. Puțină odihnă și totul va trece, doresc să nu fiu turburat de nimeni, răspunse cam înțepat Paul.

— Dar poate doriți ceva! Poate vă e foame?

— Nu vreau nimic!

— O supă cel puțin!

— Nu vreau nimic absolut! Și Paul se întoarse cu fața la perete. D-na Massabielle se dete jos, cufundată în gânduri. Ce-o fi având oare tănărul asta atât de cum se cade, atât de politico de obicei.

La masă se discută numai de asta; fiecare își da câte o părere!

— La ce oră s'a întors? întrebă părintele Juvigny.

Iosef fu interogat și răspunse că a deschis ușa d-lui Viconte de Vitresac pe la 10 jum. și că cu ocazia asta nu a putut observa nimic deosebit la dînsul.

— Poate că s'o fi întînit cu vre-o...! Ar trebui să știu măcar, insistă părintele Juvigny. De altfel del are 18 ani și dragă părinte, cum îți spuneam mai dăunăzi, *carnea-i* slabă.

— D-na Massabielle, declară abatele Breard, n'ar trebui să mai lași pe d. de Vitresac să iasă seara.

— Ai dreptate d-le abate, zise d-na Massabielle. Imi încarc sufletul cu păcate; am făgăduit să fiu ca și o mamă pentru dînsul și mă voiu ține de cuvînt. Voiu veghia.

În timpul zilei, Daltin veni să vadă pe Paul.

D-na Massabielle se urcă în urma tînărului, pretextînd oareșicare treburi prin odaia lui de Vitresac. Dînsa voia să știe ceva sigur, de oarece fără îndoială, *ceva, ceva* se petrecuse cu tînărul ei chirias.

Paul întinse, surizînd, mîna lui Gustav, pe urmă, adresîndu-se d-nei Massabielle:

— Dacă sunteți bună, lăsați-ne un moment singuri!

— Dar d-le Viconte poate aveți nevoie de ceva!

— Voiu suna pe Iosef.

Cu degetul, Paul arătă ușa d-nei Massabielle.

— Ia dă fuga Daltin, vezi, a plecat! Să n'asculte la uș!

Și cînd fu sigur că d-na Massabielle a scoborit scara, exclamă plictisit:

— Ce scaiu de nesuferit! O să-mi erți, dragă prietene, în-țimplarea de eri seara; nici eu nu pot să-mi dau seama de ceace s'a petrecut cu mine! Dar ia spune-mi: cine e Leontina asta?

— O fată foarte drăguță și foarte... prostuță!

— Prostută?

— Ca o gîscă! Nițel cam din topor! Dar e bine făcută! Parcă-i tăiată'n marmoră; în colo, tot așa de rece ca și marmora. În fond însă, fată foarte cum se cade! Un trup frumos și de dorit. Asta-i tot! Incolo—, nimic.

— Tu o vezi deseori?

— Cîte odată! De două ori pe rînd te plictisește! Prea-i gîscă!

— Atunci... nu-i amanta tal

— Haidede! Pentru nimic în lume! Ar trebui să fiu nebun!

E cu neputință să stai două ore cu ea, fără să-ți ceară lucruri imposibile. Alaltăeri seara îi venise pofta să 'ncealece pe mine și să o port așa pe bulevard! Ah! De orice nebunii așa fi în stare, numai de asta nu. Dar de ce mă 'ntrebi tu toate astea? A? Nu cumva... mă 'nțelegi... ceva cu dumneaei? A?

— Oh! făcu Paul scandalizat, eu? Te 'ntrebam așa, ca să avem ce vorbi, ca să știu și eu, așa din curiozitate.

El se roși și schimbă vorba.

După ce plecă Daltin, Paul se sculă din pat. Își aduse aminte că nu și-a făcut rugăciunea și se puse în genunchi, la marginea patului, cu capul în mîini; dar, cu ochii închiși, el revedea dinții albi ai Leontinei și buzele sale roșii și pofitoare; acel parfum amețitor de *femeie*, respirat cu atît nesățiu seara trecută, îl simțea din nou, înăbușindu-l. D-zeule? pentru ce oare femeia asta?? Mereu femeia asta? Și se sculă fără să fi putut să-și termine rugăciunea. Vroi să se apuce de lucru. Citea fără să'nțeleagă și pe fiecare pagină întîlnea imaginea ispititoare a Leontinei. Cu toate acestea însă era sigur că n'o iubește.

Vedeă bine că e la mijloc numai o atîtare trupească și nimic mai mult. Îi plăcea însă să se gîndească mereu acolo!

Un moment, avu intenția să mărturisească totul părintelui. Nu îndrăzni însă; vroia să uite femeia asta și cu toate acestea simțea un farmec deosebit, aducîndu-și aminte de timbrul glasului ei, cînd îi zisese în ajun: *Vrei să-ți fac curte?*

Ora cinci sună! Paul mîncă singur, la el în odaie. Mîncînd se gîndea: să iasă în oraș? Sau să nu iasă? Dacă s'ar duce s'o întîlnească, n'ar însemna oare că dă el fuga în brațele pericolului și păcatului? Nu, nu va ieși! Oh! dar ce va face el noaptea asta, singur, în prada chinurilor ce-l frămîntă? Avea nevoie de aer! Se'mbrăcă și se dete jos.

La poartă se'ntîlni cu d-na Massabielle.

(Va urma)